

Johan Hoftijzer

(geb. 08-02-1933)

wonende op boerderij 't Leemkamp,
vertelt over de bevrijding van de Haart.

*'Ho heb i'j 75 jaor gelaene de bevrijding belaeft,
en ho denk i'j nao zovölle jaorn daor op terugge?'*

*Dat ongevaer vroeg mi'j, ne schriever van dizzen
krante, deur den telefoon, begin maart 2020.
Ho of ik 't belaeft hebbe, hek al is opeschrevvene,
en ik wil lever neet al te völle in herhaling vallen.
Blijf oover: "Wat bunt miene gedachten daarover
no?"*

*Wat 't earste in mi'j opkump? Da'k ter neet
maer uut hoven 'snachts en naor de schuulkelder
zobbeken. Daor een paar uur zitten op leuge
sinasappelkijjes. Altied met de winterjas an;
ok zommers. Soms nacht op nacht. Dat was op
bevrijdingsdag, Goede Vrijdag, God zij dank,
veurbi'j!*

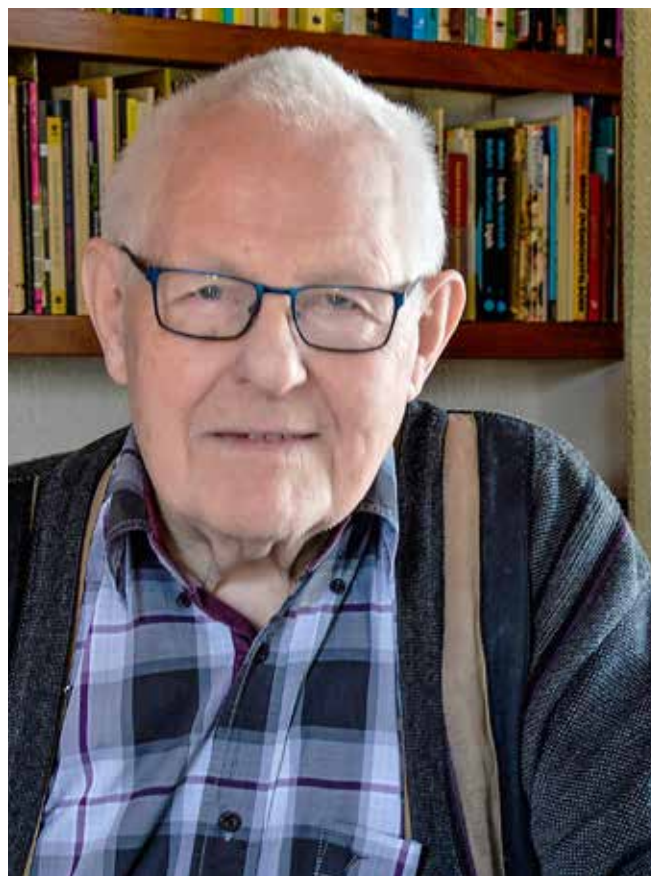
*En wieters? Och, 't veel eigenlijk nog wal met.
De zorgen dee vader en moder hadden, had
ik neet. Den lesten winter buw nauwelijks
naor schole west, maor daor zat ik neet met.
In't vrogge veurjaor van '45 hek van een old
iezeren stalraemken, waor 't glas nog in zat, een
breukkasjen emaaft en daor tabakszaod onder
ezeijd.*

*Later in den tied de jonge plentjes uut e plant.
Wal worden mi'j bi'j 't groter worden de schone
te klein en ni'jen wazzen neet te koop.*

*'k Leep meestal op klompen, maor zondags naor
de kerke mosten de schone an. Met klompen an
naor de kerke was onaerbiedig.*

*Deur dee te kleine schone hebt miene tene vake
te lange bekneld ezaetene en dat köj aj good kiek
nog zeen. Den groten tee van miene linkerooot
bi'jveurbeeld wis schuun naor links en den tee
daornaost lig ter half bovenop.*

Wat mi'j ok bi'j eblevene is? 't Was soms heel

*gezellig. Wi'j hadden een tiedlang een stuk of wat
onderdukens en zondags kwammen de daerns,
waor ze met gingen. Tine kwam veur Herman,
Doortjen kwam veur Jan en Gerhard wol Truus
wal gelukkig maken, maor dat hef nog wal een
paor jaor eduurd, veur at hee dat veur mekare
had.*

Wi'j deen ok spelletjes.

"Knijp in de wang en lach niet", bi'jveurbeeld.

*Dan ginge wi'j in ne groten kring um de grote
taofele zitten en ene had onzichtbaar ne eierkollie
binnen handbereik. De anderen wisten dat neet.*

*Ums te beurten mos i'j owen buurman,
buurorouwin de wange kniepen of in de neuze of
de aorne. 't Had niks um 't lief wieters, allene den
met de eierkollie meek zich aerst de vingers good
zwart, veur at hee knep.*

*Zo kwam den wel naost um zat der al gauw uut
te zene as een beest; met zwarte wangen, neuze,
oarne, neum maor op.*

*Wel begon te lachen, mos een of andere opdracht
uutoern.*

Op ne leuge flesse gaon zitten bi'jveurbeeld;
't ene been oover 't andere, zo da'j maor
ene hakke an de grond hadden en dan owen
name opschrieven. En dat völt nog good
teggem; probaer 't maor is.

De flesse mos natuurlijk neet op 't ende
staon, maor dat haj al begreppen!?

Of op daele: Ne schoof stro. Daor mos i'j,
zonder um an te raken, dwars oover hen
springen. En in de vlog mos i'j zeggen:
"Hup, met de konte!"

Iedereen dee met, maor geen ene deed 't
good. Ze zeien allemaole: "Hup!" met de
mond en 't mos 'met de konte'!

Waor vader en moder oover in zatten, ik zei
't al, is grotendeels langs mi'j hen e goane.
Honger hew nooit e had. Der worden neet
e klaagd of 't mos waen dat moder geen
zepe maer had um de wasse te done. Ze had
an't begin van de oorlog nog wal wat extra
Sunlicht in e slagene, maor neet genug.

Vader passen zich an ton de tabak op de bon
kwam. Hee pruimen; maor daor is hee ton
met op e hollene. Wal nomme aerst at hee 's
morgens op daele kwam, een sprietjen heuj
in de mond.

Op Goede Vrijdag, 30 maart 1945, ik zei 't
al, buw bevrijd en eigenlijk mögge wi'j neet
klagen. Wi'j bunt as gezin d'r redelijk deur
e rold. 't Is wal is kort an e west; ik denke an
den nacht dat een bommentwarper bi'j
Prange an de grond stoeken en tientallen
brandbommen um uns hen velen; twee op
daele.

Of ton den bom bi'j ons veurdeure in de
weide veel. Geen van ons hef wat met e
kreggene.

Ok gene van 't N.S.B. gezin dat bi'j ons
logaern. Twintig mensen, groot en klein.
Allene; vader was 't paerd kwiet. Vaertien
dage veur de bevrijding hadden ze dat met e
nommene. Ze beloven nog wal, dat ze um
maor één dag neudig hadden. En dan zullen
ze um waerbrenge. Schurken; is niks van e
kommene. Wal hef vader dagenlang rond e
fietst op ne fietse zonder bende naor plaats
in de Achterhook, waor ne trop paerde bi'j
mekare stonnen. Maor den van ons was ter
nooit bi'j. En vader was ne paerdeklaos.
Wa'k mi'j ok nog herinner as de dag van
gistern, is het bericht van de ramp in
't gezin van meester Weenink in Balle.
Vief kindere in ene klap um e kommene.
Geen weurde veur. Mien schoonvader
was timmerman in Balle. Iedereene was
uutgelaoten en in feeststemming.
Maor he hef op Paosmaondag samen met de
gebroeders Ebbers doodkisten emaaft.
Kan de tegenstelling nog groter?
'k Heb völle laezene oover den oorlog.
Nog pas, een book van Arnon Grunberg:
'Bij ons in Auschwitz'. Vreselijk!
'k Heb heel wat films ezene oover de oorlog.
'k Bun op Margraten stille west en in
Holten en op de Grebbeberg.
Heel vake nog loop ik op Berkenhove langs
de grafstene van de militairn dee hier in
Aalten bunt ummekommen.
Allemaole jonge kaerls.
Zonder namen te neumen nem ik in
gedachten mien hood af veur al dee mensen
dee met eur laeven betaald hebt, zodat ik nao
'Goede Vrijdag' in vrae wieter kon laeven.

Jehan Hofti'jzer.

Mer wetten oover de Haortse ervaringen van
Jehan Hofti'jzer?

Lees dan: "I'j könt 't geleuven of neet" (2002)
en "No he'k mi'j laoten vertellen" (2006)

Uitgeverij: Fagus